

Комунікативна функція створює сприятливий мікроклімат у класі, а розвиваюча та орієнтуюча функції стимулюють увагу та здатність учня швидко адаптуватися до нових обставин.

Незважаючи на значні переваги, метод має певні недоліки. Рольові ігри потребують значних часових ресурсів та простору. Існує ризик виникнення хаосу в класі, якщо інструкції не були достатньо чіткими. Також на успіх гри суттєво впливає “людський фактор”: відсутність одного ключового учасника може поставити під загрозу весь захід. Деякі учні можуть відчувати психологічний дискомфорт або страх виглядати смішними, що вимагає від учителя особливої тактовності та створення безпечної атмосфери [4].

Рольова гра є універсальним та багатогранним інструментом, що забезпечує перехід від теорії до живого використання мови. Вона не лише формує англомовну комунікативну компетентність, а й готує майбутніх фахівців до успішного функціонування у професійному середовищі, розвиваючи навички командної роботи, лідерства та прийняття рішень у кризових ситуаціях. Правильне поєднання ігрових технік із навчальними цілями дозволяє значно підвищити якість освіти та мотивацію учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєва С.Ю., Бігич О.Б., Бражник Н.О. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: навч. посіб. / за ред. К. І. Онищенко. К.: Ленвіт, 1999. 319с
2. Abdulkaki S., Khasawneh M., Tashtoush M. The effectiveness of gamified learning environments in promoting grammar mastery. *International Journal of Innovative Research and Scientific Studies*. 2025. Vol. 8, No. 2. С. 3375-3386.
3. Batourin O., Matvieiev A., Riazantsev S., Voitek O. Role-playing integration aspects into student officers' training. *International Scientific Journal «Grail of Science»*. 2021. No. 2-3. с. 430-432. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.086> (дата звернення: 25.03.2026).
4. Lysenko O. A., Dankevych T. M. A role play as a modern means of teaching English. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 65, т. 1. С. 75-78.
5. Role Playing. Center for Innovative Teaching and Learning, Northern Illinois University. 2012. URL: <https://www.niu.edu/citl/resources/guides/instructional-guide/role-playing.shtml> (дата звернення: 20.03.2026).

*Пелех Софія
Науковий керівник – доц. Шуляк Ірина*

ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРНО-НЕЙТРАЛЬНИХ ЗАЙМЕННИКІВ (ТНЕУ/ТНЕМ) В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ

Вступ. Гендерно-нейтральні займенники в сучасній англійській мові розвиваються у контексті переосмислення традиційних мовних норм та критики андроцентризму. Історично використання займенника he як універсального відображало соціальну модель, у якій чоловік розглядався як «норма», тоді як жінка – як відхилення. Така мовна практика формувала викривлене сприйняття соціальної реальності та сприяла закріпленню гендерної нерівності. Використання конструкції he or she лише частково вирішує цю проблему, оскільки зберігає бінарну модель гендеру та не враховує небінарні ідентичності. Крім того, порядок компонентів (he before she) часто відтворює ієрархічну структуру, що підкреслює домінування чоловічого

елементу [1, с. 2]. У цьому контексті гендерно-нейтральні займенники розглядаються як ефективний засіб подолання мовної дискримінації. Мета статті полягає у дослідженні еволюції гендерно-нейтральних займенників *they/them* в англійській мові з урахуванням лінгвістичних змін і соціокультурних чинників, а також у визначенні їхньої функціональної ролі в сучасному англомовному дискурсі.

Альтернативні форми, зокрема *hen* у шведській мові, демонструють можливість виникнення мовних інновацій як реакції на соціальний запит на інклюзивність. Водночас їх поширення залежить від рівня підтримки в суспільстві та поступово інтегрується у мовну практику [1, с. 3]. На відміну від новостворених форм, займенник *they* має перевагу як уже існуюча одиниця мови. Його граматична структура дозволяє використовувати його як у множині, так і в однині, що значно полегшує його функціонування у мовленні. Така гнучкість сприяє його поступовій нормалізації як гендерно-нейтрального займенника.

Поширення *they* пов'язане також із впливом інституцій та мовної політики. Міжнародні організації та професійні спільноти рекомендують використовувати гендерно-нейтральні форми замість універсального *he*, що сприяє закріпленню інклюзивної мовної практики та її поширенню в офіційній і публічній комунікації [1, с. 3].

У сучасному мовленні займенник *they* виконує кілька функцій одночасно: позначає невизначену особу, використовується як особистий займенник для небінарної ідентичності та забезпечує нейтралізацію гендерної ознаки. Така багатофункціональність свідчить про розширення його семантичного поля та адаптацію до різних комунікативних ситуацій [1, с. 13]. Наприклад, Американська психологічна асоціація та інші інституції рекомендують уникати використання *he* як універсального займенника і застосовувати *they* у відповідних контекстах [1, с. 3]. Разом із тим, дослідження демонструє, що інтерпретація займенника *they* змінювалася з часом. У ранніх дослідженнях він часто сприймався як форма з прихованим маскулінним змістом, що відображало домінуючі соціальні установки. Однак у подальшому спостерігається поступове зміщення до більш інклюзивного розуміння цього займенника.

У сучасному мовному вжитку *they* виконує кілька функцій одночасно: він може позначати невизначену особу, конкретного індивіда або людину з небінарною ідентичністю. Така багатофункціональність свідчить про розширення семантичного поля займенника та його адаптацію до різних комунікативних ситуацій [1, с. 13].

Використання займенника *they* виходить за межі суто мовного явища та відображає ширші соціальні процеси. За результатами соціолінгвістичного дослідження Perales, Ablaza та Elkin (2025), близько 88% небінарних респондентів використовують *they* як основний займенник [3, с. 9]. Це свідчить про тісний зв'язок між мовним вибором і гендерною ідентичністю. Водночас цей зв'язок не є абсолютним. Частина респондентів (близько 12%) не використовує *they*, надаючи перевагу формам *he/him*, *she/her* або іншим варіантам [3, с. 9].

Важливим чинником є рівень відкритості щодо гендерної ідентичності. Особи, які відкрито ідентифікують себе як небінарні, приблизно на 15% частіше використовують *they*, ніж ті, хто не афішує свою ідентичність [3, с. 8]. Це підтверджує вплив соціального прийняття, безпеки та ризику стигматизації на мовний вибір.

Використання *they* не обмежується небінарними особами. Хоча серед цисгендерних носіїв цей показник залишається низьким (близько 1%), у кількісному вимірі він може бути значним через чисельність цієї групи [3, с. 10].

Особливу роль у поширенні гендерно-нейтральних займенників відіграє феномен союзнництва (*allyship*). Дослідження показує, що люди, які активно підтримують ЛГБТК+ спільноти, значно частіше використовують *they* навіть тоді, коли самі не є небінарними [3, с. 9]. У цьому випадку мовний вибір виконує символічну функцію – він стає формою соціальної підтримки та нормалізації інклюзивної мови.

Також важливими є соціально-демографічні фактори. Наприклад, релігійна ідентичність та належність до культурно й лінгвістично різноманітних груп (CALD) знижують ймовірність використання *they* [3, с. 8], що пояснюється тим, що в більш консервативних або традиційних середовищах гендерно-нейтральна мова може сприйматися як відхилення від усталених норм. Цікавим є і той факт, що навіть серед тих, хто використовує *they*, існують різні моделі його застосування. Дослідження розрізняє виключне використання (*they/them*) та так звані «rolling pronouns» (наприклад, *he/they* або *she/they*). При цьому лише близько половини небінарних осіб використовують *they* як єдиний займенник, тоді як інші комбінують його з бінарними формами [3, с. 9]. Загалом результати дослідження демонструють, що поширення *they* є не випадковим явищем, а наслідком комплексної взаємодії соціальних, культурних і психологічних факторів. Мова в цьому контексті виступає не лише засобом комунікації, а й інструментом соціальної навігації – способом вираження ідентичності, солідарності та належності до певних груп.

Окрему роль відіграє фактор віку та мовного досвіду. Дослідження фіксує тенденцію до вищої прийнятності *singular they* серед молодших мовців, тоді як старші учасники частіше оцінюють такі конструкції як менш природні. Це свідчить про те, що когнітивна обробка займенника не є сталою, а змінюється разом із мовною нормою та рівнем звикання до інноваційних форм [2, с. 3; с. 10].

Висновки. Отже, еволюція гендерно-нейтральних займенників *they/them* у сучасній англійській мові відображає ширші процеси взаємодії мовних змін і соціокультурних трансформацій. Поширення їхнього використання у функції однини свідчить про прагнення мовної системи до більшої інклюзивності та адаптації до нових соціальних реалій. Водночас збереження певних дискусій щодо нормативності такого вживання та можливих труднощів інтерпретації у формальних контекстах демонструє, що процес їхньої повної мовної інституціоналізації ще триває. У цьому контексті подальші дослідження можуть бути

спрямовані на аналіз функціонування гендерно-нейтральних займенників у різних типах дискурсу та на вивчення їхнього впливу на формування сучасних моделей інклюзивної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Batista da Costa M., Tenenbaum H. R., Grandison A. "What do they mean?" a systematic review on the interpretation, usage and acceptability of "they" // *Frontiers in Psychology*. 2024. Vol. 15. Article 1253356. 19 p. DOI: 10.3389/fpsyg.2024.1253356.
2. Moulton K., Han C.-h., Block T., Gendron H., Nederveen S. Singular they in context // *Glossa: a journal of general linguistics*. 2020. Vol. 5, No. 1. Article 122. P. 1–13. DOI: 10.5334/gjgl.1012.
3. Perales F., Ablaza C., Elkin N. Who are "they"? Gender-neutral pronoun adoption by non-binary people and other gender groups // *Sex Roles*. 2025. Vol. 91. Article 26. P. 1–15.
4. Sheridan K., Harmon K. Me, He, She or Ze... Pronouns, like Gender, are Fluid! – p. 1–10.
5. Sun T., Webster K., Shah A., Wang W. Y. They, them, theirs: Rewriting with gender-neutral English // *arXiv preprint*. – 2021. – p. 10.
6. Velázquez-Lora L. A. Including them and all the rest: Gender-neutral pronouns in EFL class // *Journal of Language and Sexuality*. – 2022. – p. 13–20.

Балянт Соломія
Науковий керівник – доц. Шуляк Ірина

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПРАГМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Вступ. Проблема відтворення прагматичного значення належить до ключових у сучасному перекладознавстві, оскільки переклад передбачає не лише передачу денотативного змісту тексту, а й відтворення його комунікативної інтенції та функціонального впливу на адресата. У цьому контексті переклад постає як складний інтерпретаційний процес, у якому перекладач має враховувати взаємодію мовних і позамовних чинників, зокрема культурний контекст, комунікативну ситуацію, прагматичні настанови мовця та очікування реципієнта. Як зазначають Б. Гатім і І. Мейсон, переклад неминуче пов'язаний із передачею прагматичного значення, оскільки будь-який текст функціонує в межах конкретного дискурсивного середовища та орієнтований на досягнення певного комунікативного ефекту [3].

Прагматичне значення є важливою складовою мовного змісту, що виходить за межі суто лексичного або граматичного значення. Воно пов'язане з намірами автора, його комунікативною метою та впливом на адресата. Як зазначає О. Селіванова, прагматика досліджує використання мовних одиниць у конкретних умовах спілкування, враховуючи інтенції мовця та реакцію слухача [2, с. 582]. Таким чином, прагматичне значення формується не лише в тексті, а й у процесі його сприйняття. Важливим є розмежування понять семантики і прагматики. Якщо семантика зосереджується на прямому, словниковому значенні мовних одиниць, то прагматика охоплює додаткові смисли, що виникають у контексті. За О. Павликом, прагматичний аспект передбачає врахування не тільки значення слів, але й їх функціонування у конкретній комунікативній ситуації [1, с. 192]. Це свідчить про те, що повне розуміння тексту можливе лише за умови врахування обох рівнів значення. Відповідно, формальна або